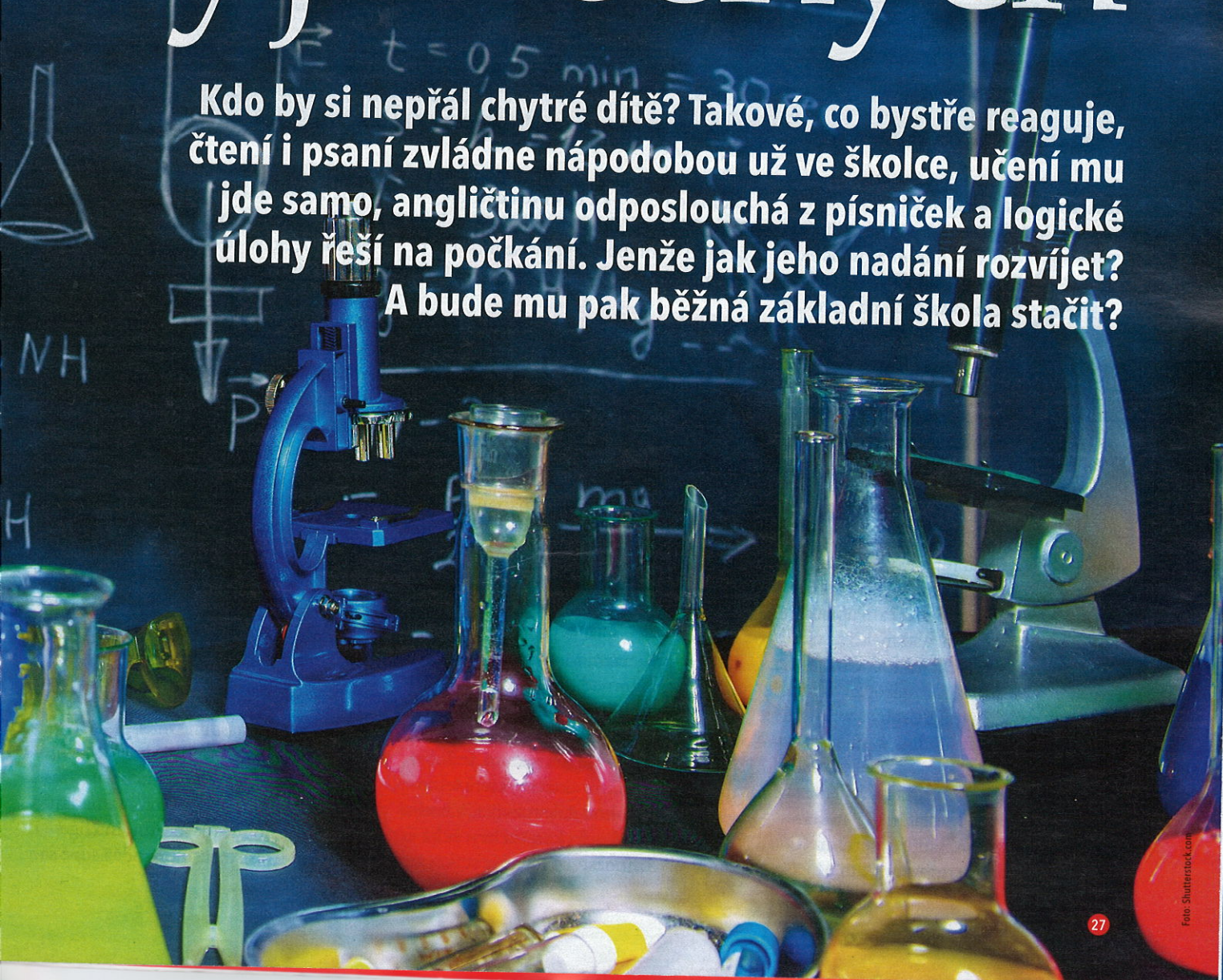

Liga výjimečných

Kdo by si nepřál chytré dítě? Takové, co bystře reaguje, čtení i psaní zvládne nápodobou už ve školce, učení mu jde samo, angličtinu odposlouchá z písniček a logické úlohy řeší na počkání. Jenže jak jeho nadání rozvíjet? A bude mu pak běžná základní škola stačit?

NEJLEPŠÍ ŠKOLY DLE VÝSLEDKŮ STÁTNÍ ČÁSTI MATURIT, VYDÁNO MŠMT ROKU 2011

NEJZAJÍMAVĚJŠÍ STŘEDNÍ ŠKOLY U NÁS

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy naposledy zveřejnilo žebříček nejlepších českých gymnázií a středních škol v roce 2011. Nejaktuálnější je tak dva roky starý seznam nejzajímavějších středních škol, lyceí a státních i soukromých gymnázií v ČR sestavený odborníkem na vzdělávání Bohumilem Kartousem z organizace EDUin, který se zaměřoval na originalitu výukového programu i pozdější uplatnění studentů.

1.	Gymnázium Přírodní škola, Praha 7	soukromé
2.	Smíchovská střední průmyslová škola, Praha 5	státní
3.	PORG, Praha, Ostrava	soukromé
5.	Gymnázium Na Zatlane, Praha 5	státní
5.	Hořické gymnázium, Hořice	soukromé
6.	Waldorfské lyceum, Praha a Semily	státní
7.	Open Gate School, Babice	soukromé
8.	Gymnázium Jana Keplera, Praha 6	státní

NEJLEPŠÍ GYMNÁZIA

1.	PORG, Praha 8,	soukromé
2.	Gymnázium Jana Nerudy, Praha 1	státní
3.	Arcibiskupské gymnázium, Praha 2	církevní
4.	Gymnázium nad Alejí, Praha 6	státní
5.	Cyrlometodějské gymnázium, Brno	církevní
6.	Gymnázium Palackého, Mladá Boleslav	státní
7.	Gymnázium Dašická, Pardubice	státní
8.	Gymnázium Nad Kavalírkou, Praha 5	státní
9.	Gymnázium Jana Keplera, Praha 6	státní
10.	Biskupské gymnázium J. N. Neumanna, České Budějovice	církevní

NEJLEPŠÍ ČESKÉ STŘEDNÍ ODBORNÉ ŠKOLY

1.	Střední škola Waldorfské lyceum, Praha 4	státní
2.	SPŠ sdělovací techniky, Praha 2	státní
3.	Masarykova obchodní akademie, Rakovník	státní
4.	VOŠPgS, SOŠPg, Praha 6	státní
5.	Obchodní akademie, VOŠ cestovního ruchu a JŠ, Hradec Králové	soukromé
6.	Obchodní akademie, Heroldovy sady, Praha 10	státní
7.	Obchodní akademie a JŠ, Přerov	státní
8.	VOŠ, Obchodní akademie a JŠ, Klatovy	státní
9.	Obchodní akademie, Plzeň	státní
10.	VOŠ a střední průmyslová škola, Žďár nad Sázavou	státní

Text: Vladimíra ŠUMBEROVÁ

Belgičan Laurent Simons začal chodit do školy ve čtyřech letech, v šesti šel na střední, kterou dokončil v osmi, a loni touto dobou se ve svých devíti letech chystal uzavřít bakalářská studia z elektroinženýrství na univerzitě v nizozemském Eindhovenu. I když mu nakonec nebylo předčasné ukončení studia umožněno, projevil se jako největší a rozhodně mediálně nejznámější malý génius současnosti. Pomohla mu k tomu fotografická paměť a IQ 145. Řadí se tak mezi vysoce nadané jedince, jichž je v populaci zhruba 0,1 %.

Za nadprůměrně nadaného se však považuje každý s IQ nad 130. Což je také limit pro vstup do mezinárodní organizace Mensa sdružující osoby s vysokým intelektem. Takových lidí bývají v populaci asi dvě procenta. Ačkoliv je to velmi malý podíl, když si vezmete, že je na světě podle posledního sčítání 7,7 miliardy obyvatel, těch s nadprůměrným IQ je pak zhruba 154 milionů. A to už zase

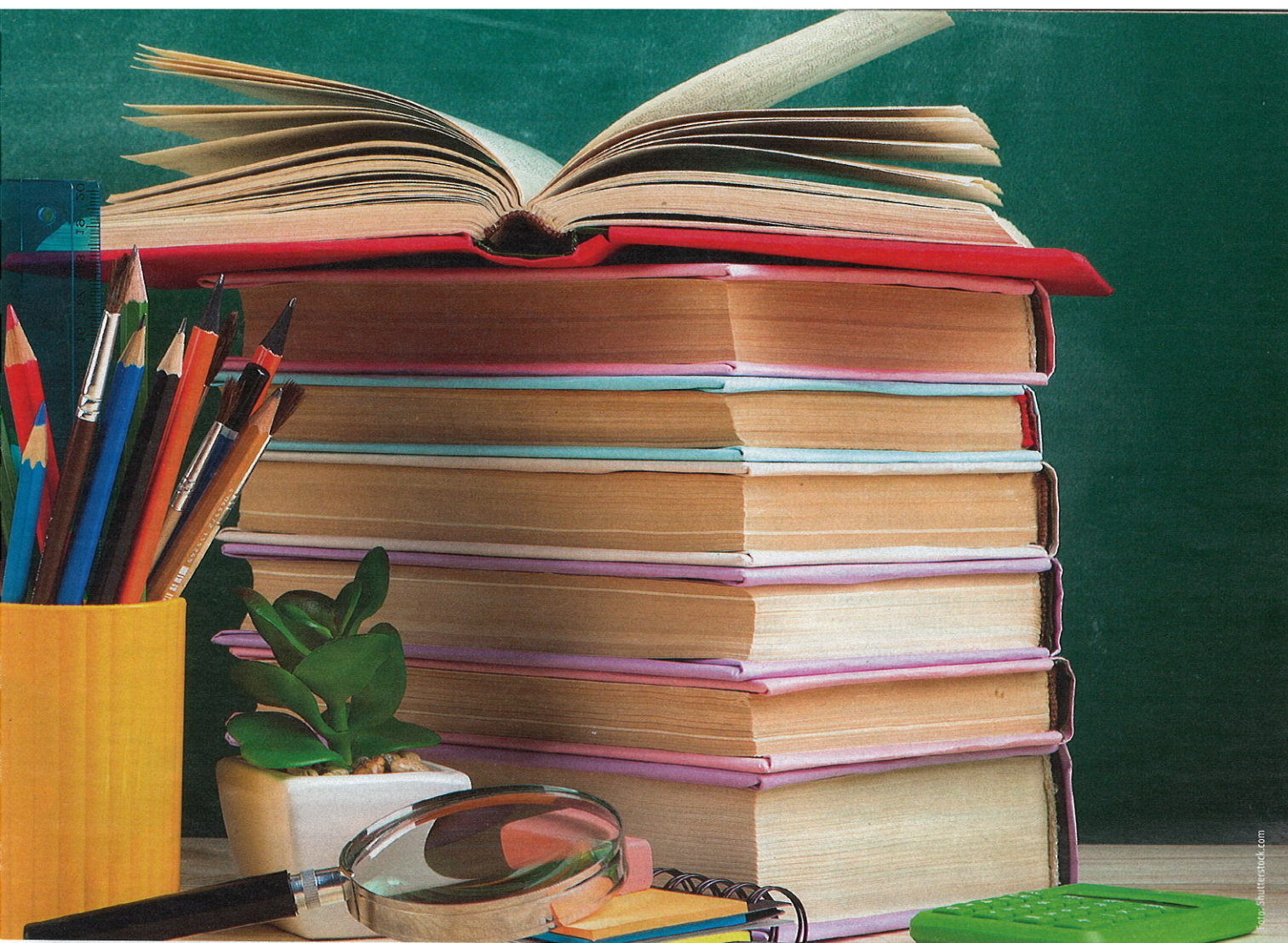
tak málo není. Tzv. bystrých dětí s IQ 115–130 je pak dokonce okolo 14 %. Takže mezi nimi může být i vaše dítě. Jak to poznáte?

OTÁZKY BYTÍ ČI NEBYTÍ

„Nadané děti jsou většinou od útlého dětství velmi zvědavé, zajímá je svět, chtějí vědět, jak věci fungují, chtějí přijít všemu na kloub. Pokud se o nějaký obor či oblast začnou zajímat, potřebují získat informace velmi detailní, prozkoumat vše do hloubky. Rychleji chápou, snadno a více si pamatují a celkově působí rozumově starší. Často je jejich zájem orientován na čísla a písmena, mnohé se stávají předčasnými čtenáři třeba již ve čtyřech letech,“ popisuje Lucie Měchurová, členka společnosti Mensa, jež pomáhá zakládat kluby nadaných dětí v Česku. V předškolním věku doporučuje ratolesti všestranně podporovat. „Pokud dítě projevuje v některé oblasti nadání, je dobré mu nabízet takové aktivity, které tento jeho zájem mohou dále rozvíjet. Vhodné jsou různé deskové i karetní hry, jichž je dnes velké množství. Občas se setkáváme

s tím, že například v mateřské škole kazují dětem věnovat se tomu, co se standardně očekává až od školáků. Není to dobrý přístup, navíc dítě, které je rozumově nadané a chce se samo naučit číst nebo počítat, se to naučí i bez dopomoci dospělého,“ upozorňuje Měchurová.

Projevuje se podobně vaše dítě a chcete vědět, jak na tom skutečně je? Speciální „dětskou“ verzi testů IQ mohou předškoláci absolvovat, až když jim je pět let. Než ale půjdete své potomky prověřit, je dobré si uvědomit, že nadání je velmi těžko definovatelný pojem. Měření IQ kvocientu, jež se snaží vyčíslit lidskou inteligenci podle standardizovaných inteligentních psychologických testů, sice s jeho rozpoznáváním pomáhá, ale jako jediný znak pro jeho určení nestačí, protože se zaměřuje především na posouzení logicko-matematických dovedností. Teorie mnohonásobné inteligence Howarda Gardnera popisuje kromě těchto vloh dalších osm druhů inteligence zahrnujících hudební a pohybové nadání, verbální schopnosti, sociální inteligenci, orientaci v prostoru, v přírodě i sobě sa-

mém a schopnost zabývat se existenciálními otázkami. Takto rozmanité vlohy pozoruje u dětí i pedagožka působící na ZŠ Bezručova a Open Gate a metodička vzdělávání nadaných dětí Petra Kobrová: „Často se v literatuře setkáte s popsány mi projevy nadaných dětí – brzké čtenářství, orientace v číslech, široká slovní zásoba, smysl pro humor, hluboký zájem o nějakou oblast či téma, záliba ve schématech, touha přicházet věcem na kloub, hledat více řešení, potřeba vysvětlení všeho možného, od toho, jak funguje spalovací motor, po odpověď, proč musím zrovna teď sníst oběd, notabene čoc-ku, kterou já vážně nerad...“ vypočítává, „Můj dobrý kamarád, jenž se nadaným dětem věnuje velmi intenzivně a velmi dlouho, říká, že pokud mu šestileté dítě položí otázku ‚Kdy umřeš?‘ nebo ‚A co bude po smrti? Proč jsme tady?‘, pak je jasné, že má před sebou nadané dítě.“

SKRYTÝ POTENCIÁL, NEBO RAUBÍŘ?

To je samozřejmě jeden z ukazatelů, protože problematika rozpoznávání nadaného dítěte je velmi široká a neexistuje

10 let

**TOLIK BYLO NEJMLADŠÍMU
ABSOLVENTOVI
UNIVERZITY. AMERIČAN
MICHAEL KEARNEY ZÍSKAL
BAKALÁŘSKÝ TITUL
Z ANTROPOLOGIE V ROCE
1994.**

na ni jednoduchá odpověď. Učiteli ve třídě navíc pravděpodobně dítě filozofické otázky jen tak mezi řeči pokládat nebude. Jak ho může pedagog odhalit? „Nadání, inteligence či talent se pozná podle toho, že takové dítě má projevy přesahující výkony ostatních. Tyto výkony se mohou projevovat v oblasti intelektu, tvořivosti, v sociálních vztazích,

ve výtvarných oblastech. Různí autoři cizelují definice, dělí nadání/talent do více či méně skupin a akcentují různé projevy, nicméně velmi zjednodušeně si to, nejen pro potřeby školy, lze představit jako projev či projevy, které přesahují okolí,“ vysvětluje Petra Kobrová. Přesto upozorňuje, že i když se během své čtvrt století trvající praxe setkala s mnoha talentovanými žáky a toto téma ji dlouhodobě zajímá, určitě neodhalila všechny. Ačkoliv nadprůměrnost v nějaké oblasti působí, že musí být jasně viditelná, zdaleka tomu tak nemusí být.

„Pokud je dítě velmi disponované – zjednodušeně – v matematice, má učitel větší šanci to zjistit. Jestliže ale takové dítě bude ‚vzorňucha‘, tedy nebude učiteli ‚týrat‘ například ve třetí třídě otázkami o dvojkové soustavě či proč to má dělat, bude-li se snažit zapadnout a ‚jen‘ vzorně a rychle plnit učitelovo zadání, proklouzne velmi snadno. Znájm mnoho dětí, jež v první třídě z paměti počítají a odčítají v řádech tisíců, ale vydrží sedět a počítat se všemi do pěti. Takové děti pak mohou být samozřejmě otrávené – >>

» tolik se těšily do školy, a teď co? Nic nového, žádné výzvy, jen nuda, a ještě jim to celé nedává smysl. Jsou-li ale natolik sociálně a emočně vyspělé, že nevlezou pod židli, netrucují a netrhají sešity, učitel to nemusí vůbec zaregistrovat,“ vysvětluje pedagožka.

Projevy nadaných dětí tak zřídka-kdy bývají naprosto jednoznačné, nebo dokonce jednoznačně pozitivní. Pokud chce dítě zapadnout mezi vrstevníky, může své schopnosti i záměrně zatajovat. Jindy děti brzdí vrozený perfekcionismus a sebekritika. A v případě vyšší nepřizpůsobivosti a nenaplnění očekávání od školního vzdělávání může vést až k podvýkonnosti. Takové dítě je konfrontační, znužené, nepřizpůsobivé a nespolečenské, což se může projevit negativně na jeho prospěchu. Podobně to může dopadnout i v případě tzv. dvojí výjimečnosti, která je kombinací nadání a určitého postižení či specifických potíží a vývojových poruch – jako je dyslexie, dyspraxie, autismus, příp. Aspergerův syndrom, ADHD nebo poruchy řeči, jež mohou mít vliv na schopnost učení. Na druhou stranu ne každý školní potížežista je zároveň mimořádně nadaný. Zlobit mohou i děti, které se nudí, protože je učivo nad jejich síly. Takže i tady má pedagog v běžné třídě s třiceti žáky značně ztíženou práci k odhalení výjimečnosti.

KAM S NÍM?

Pokud má rodič pocit, že jeho předškolák vyniká v nějaké oblasti, může dle toho zvážit výběr vhodné základní školy s jazykovým, uměleckým nebo sportovním zaměřením. Ale co s intelektově nadanými? Z praxe Lucie Měchurové vychází, že více než klasická forma frontální výuky jim vyhovují různé alternativy, protože umožňují práci na projektech a možnost

diskuse se spolužáky a pedagogy. „Školy zaměřené vysloveně na nadané děti bohužel u nás skoro neexistují. Pokud se budeme bavit o základních školách, některé nabízejí třídy nebo skupinovout výuku pro nadané, bohužel jich ale stále není mnoho. Na stránkách společnosti Mensa lze nalézt seznam spolupracujících škol, jež by měly umět s nadanými dětmi pracovat. Soukromé i státní školy na tomto seznamu se aktivně zabývají vyhledáváním nadaných dětí a jejich podporou, ale stejně tak jako u všech ostatních škol velmi záleží na konkrétním pedagogovi,“ vysvětluje Lucie Měchurová. „Bohužel z praxe vidíme, že inkluzivní vzdělávání, tak, jak je v současné době nastaveno, nadaným dětem příliš nenažívá. V rámci inkluze se umíme již velmi dobře věnovat dětem s různými postiženími, ale dětem nadaným, které do kategorie žáků se speciálními vzdělávacími potřebami také patří, se umí věnovat málokterá škola a málokterý pedagog,“ vysvětluje. Proto je podle ní soustředění nadaných do jedné studijní skupiny vhodné, jelikož se předpokládá, že tato skupina a pedagog, jenž ji povede, bude požadavky na adekvátní vzdělávání nadaného dítěte respektovat a uplatňovat. „Nevýhodou separace nadaných dětí může být sociální oblast, kdy potřebují být i mezi svými běžnými vrstevníky, ale to se dá řešit například odpoledními sportovními kroužky. Mně osobně se líbí koncept, který umožňuje nadaným dětem na prvním stupni skupinovout výuku na hlavní předměty, tzn. ty, v nichž

206

**HODNOTA IQ
NEJINTELIGENTNĚJŠÍHO ČECHA.
JE JÍM PEDAGOG, MALÍŘ
A SPISOVATEL PaedDr. KAREL
KOSTKA, MBA, Ph.D.**

$$x - y = z$$

$$5 \times 5 = 25$$

$$m_1 = c^{d_p} \bmod p = 2790^{53}$$

$$m_2 = c^{d_q} \bmod q = 2790^{49}$$

jsou napřed – čeština, matematika nebo prvouka. Na ostatní předměty jsou ve třídě společně se svými vrstevníky, což je z hlediska sbírání sociálních dovedností přínosné. A také vidí, že jiné děti jsou nadané třeba na kreslení, které mnoho intelektově nadaných dětí třeba rádo nemá,“ říká Měchurová.

PEDAGOG NADE VŠE

Podle autorek knihy *Matematika pro bystré a nadané žáky* pracu-

jících s takto talentovanými dětmi prvního stupně ZŠ vyplývá, že jim možná překvapivě nesedí školy orientované na výkon. Mnoho nadaných dětí má totiž hloubavý styl myšlení, jenž ovšem snižuje jejich rychlost při plnění úkolů. Běžná škola, která je otevřená individuálnímu přístupu a rozvoji dítěte, tak může být pro žáka plně postačující, mnohdy jim

ovšem vyhovují alternativnější metody výuky. Takové nabízí například škola s Montessori pedagogikou, Daltonským nebo Jenským plánem, Waldorfská nebo Scio škola a další zaměřené na integrovanou a tematickou výuku nebo školy se speciálním programem Začít spolu, Zdravá a Dobrá škola, soukromé výběrové školy a v neposlední řadě i forma domácího vzdělávání.

Jak ale podporovat dítě, když nemáte finanční prostředky k volbě placené školy a nemůžete si dovolit ani zůstat s dítětem doma? Není nutné zoufat. „Soukromé školy nemusí být rozhodně zárukou kvalitní péče pro mimořádně nadané děti. Mezi školy, jež se umějí nadaným dětem věnovat, patří i státní školy, většinou je dobré chtít znát přístup vedení k nadaným dětem, ke schopnosti vytvářet individuální vzdělávací plány a možnostem uplatňovat je. K tomu je zapotřebí pedagog, který se nadaným dětem chce a umí věnovat. A takoví jsou i na některých malých vesnických školách,“ objasňuje Lucie Měchurová, jež považuje za

důležité podporovat dítě i v rámci zájmových kroužků. Kromě toho, že při mnoha vzdělávacích institucích po celé republice existují Kluby nadaných dětí organizované společností Mensa, v současné době lze nalézt i množství zajímavých kroužků pro „chytře“ online.

„I v běžných školách jsou nadané děti. Jen podmínky konkrétní školy mohou být horší ve smyslu většího počtu dětí ve třídě, materiálního vybavení, absence asistenta či párového učitele. Ale třeba pro děti se schopností sociálního vůdcovství je větší kolektiv přínosem, a pokud nějakou skupinku svým ‚dirigováním‘, jak hrát tuto hru podle mých pravidel‘ otráví, je tam dost dalších dětí, mezi nimiž může svůj talent rozvíjet,“ vysvětluje pedagožka Petra Kobrová, z jejíž zkušenosti plyne, že nadané děti nepotřebují výrazně jiný přístup než ostatní. „Je jen potřeba poskytnout jim jak v rodině, tak ve škole prostor pro jejich zvědavost, seberealizaci, zároveň je ‚nenápadně‘ postrkovat i do činností, které jim vlastní nejsou, a posilovat tak jejich sebedůvěru, protože nadané děti bývají velmi často přehnaně náročné i na sebe a v zásadě se sebou nebývají nikdy spokojeny. Totéž však potřebují všechny děti,“ podotýká a doplňuje, že pro každé dítě je nejcennější, podaří-li se pro něj vytvořit takové prostředí, kde může podle svých schopností a momentálních dovedností zažít úspěch – snadněji se pak pustí i do činností, v nichž se mu tolik nedaří. „Apelovala bych na rodiče, aby i v rodině vytvářeli pro nadané dítě ty nejlepší podmínky, aby hledali i mimoškolní aktivity, které silné stránky jejich bystroně budou rozvíjet, a ve škole aby se snažili najít pro takové dítě učitele, který má s touto problematikou >>

KLUB NADANÝCH DĚTÍ MENSA

Vzniku Klubů nadaných dětí ve školách většinou předchází testování IQ, jež společnost Mensa provádí. To slouží právě jako pomoc při vyhledávání nadaných dětí. Kritéria pro to, aby nějaké dítě mohlo takový klub navštěvovat, jsou různá, odvíjejí se většinou od velikosti školy. Velké školy většinou mají kritérium dosažení hodnoty IQ 130+; pokud není naplněna kapacita klubu, mohou se do něj dostat i děti s IQ 120+. Samozřejmě se může stát, že dítě z nějakého důvodu v testování neuspěje, ale jeho standardní výsledky jsou nadprůměrné a je do klubu nominováno pedagogem. Společnost Mensa a školy s ní spolupracující se snaží, aby, pokud je to z kapacitních důvodů jenom trochu možné, mohly Kluby nadaných dětí navštěvovat všechny nadané děti, jež mají o nabízený program zájem.

$67 \equiv 4 \pmod{53}$
 $53 \equiv 12 \pmod{67}$
 $38 \equiv -8 \pmod{67}$

» zkušenosti nebo aspoň chuť pracovat s nadaným a možná i problematickým žákem. Velmi důležitá je nekonfliktní komunikace mezi školou a rodinou, protože ač to může znít jako klišé, opravdu nám jde o stejnou věc,“ dodává.

JAK DÁL?

Co se týče dalšího vzdělávání, pro nadané děti se zdají vhodná víceletá gymnázia, protože právě pro ně jsou primárně určena. „Koncentrace nadaných je na gymnáziích pochopitelně větší, a některé děti si teprve tam najdou k sobě kamarády, kteří mají podobné zájmy, a pro mnoho z nich je to konečně škola, kde se nenudí a která je baví,“ poznamenává Lucie Měchurová.

V současné době je možností opravdu mnoho. Mezi nejúspěšnější gymnázia patří jak školy státní, tak soukromé po celé republice, přičemž mnohé z nich nabízejí různé formy prospěchových či sociálních stipendií. Některé

z nich pak umožňují složit nejen běžnou maturitu, ale i mezinárodní zkoušku, a po všech stránkách připravují studenty ke studiu na vysokých školách nejen u nás, nýbrž i v zahraničí.

Ačkoliv je prestižní vzdělání a vysoká inteligence předpokladem budoucích úspěchů, nutno dodat, že k naplnění intelektového nadání jsou klíčové i další osobnostní rysy – např. sebestimace, sebereflexe či schopnost soustředěnosti. Navíc pro uplatnění v reálném světě je prý podle odborníků klíčová inteligence emoční (EQ) a spokojenosti ve většině oblastí života i profesí lze dosáhnout dle amerického psychologa Daniela Golemana i s inteligencí průměrnou či mírně podprůměrnou. To, jak šťastné nebo nešťastné roky prožijeme ve vzdělávacích institucích, však může být pro budoucnost určující. Proto se skutečně vyplatí výběr školy nezanedbat. ■

2%

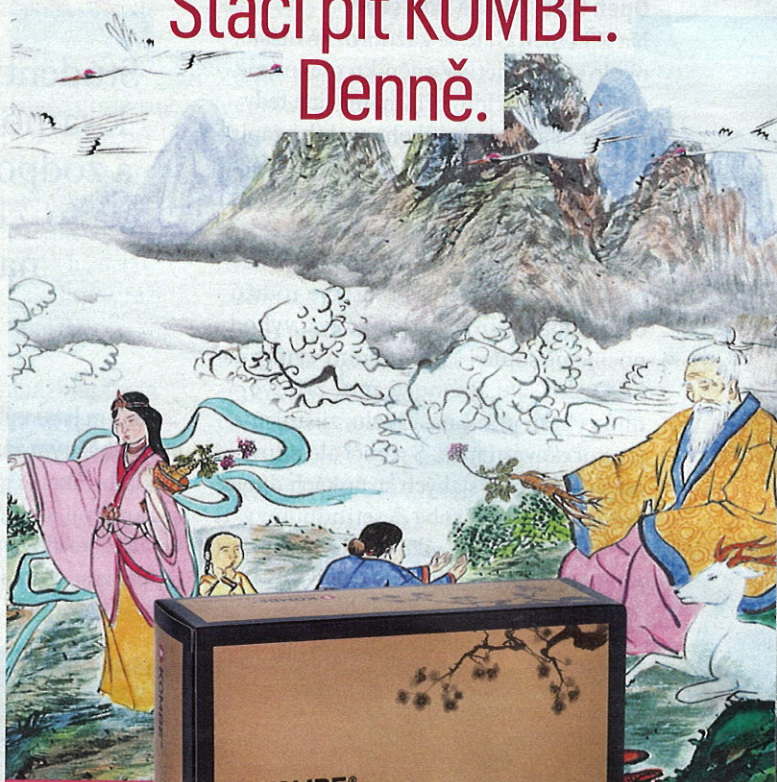
JEN VELMI MALÁ ČÁST POPULACE MÁ IQ NAD 130

INZERCE ▽

BODYGUARD VAŠÍ IMUNITY

Stačí pít KOMBE.
Denně.

Korejský ženšenový čaj
Kombe dodává energii

VÍCE O POZITIVNÍCH ÚČINCÍCH KOREJSKÉHO ŽENŠENOVÉHO ČAJE KOMBE NALEZNETE NA **KOMBE.CZ**

KOMBE

PURE
DISTRICT

한약
WHAMISA